

Bijdrage

inzake het Ontwerp Plan Opleiding 2020

Aangenomen door de Raad van Bestuur op 16 september 2016

Aanvrager	Minister Gosuin
Aanvraag ontvangen op	26 juli 2016
Aanvraag behandeld door	Commissie Economie-Werkgelegenheid-Fiscaliteit-Financiën
Aanvraag behandeld op	22 augustus, 7 en 15 september 2016
Bijdrage uitgebracht door de Raad van Bestuur op	16 september 2016
	Aanvraag in het kader van de « gedeelde prioriteiten » van de Strategie 2025

Vooraf

De ontwikkeling van de competenties en kwalificaties is een fundamentele hefboom met het oog op het betreden van de arbeidsmarkt. Er werd immers aangetoond dat naast het belang van de oorspronkelijke opleiding, de kwalificerende opleiding de kansen op professionele inschakeling van individuen niet alleen doorgaans verbetert, maar ook duurzamere inschakelingen toelaat. Vanuit deze vaststelling hebben de Meerderheidsakkoorden van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van de Franse Gemeenschapscommissie (Cocof) van het aannemen van respectievelijk een *ambitieuze* « *opleidingsplan* » voor de ondergekwalificeerden en van een *vijfjarenplan* voor de ontwikkeling en de financiering van het beroepsopleidingsaanbod, prioriteiten van de legislatuur gemaakt.

Het aannemen van een dergelijk plan werd vertaald binnen Doelstelling 5 van de Strategie 2025 (« Versterking van de beroepsopleiding »), dat het voorwerp van een gezamenlijk werk tussen de Regering en de sociale partners moet zijn (in het kader van de geelde prioriteiten) en zelfs de centrale maatregel ervan vormt. Ter herinnering, deze werkwijze verandert de organisatie van de werkzaamheden van de Raad, met meer bepaald tot gevolg dat de Minister geen traditioneel advies ter hand wordt gesteld, maar wel een bijdrage tot de opmaak van het Plan Opleiding 2020, in samenwerking met het/de betrokken Kabinet(ten). Het Plan moet zich baseren op « gezamenlijke doelstellingen en beginselen voor alle actoren en partners van de opleiding », alsook op « alle bestaande programmatische beheersinstrumenten ». De tenuitvoerlegging ervan zal op een *ad hoc* manier de competenties en realiteiten van de Gemeenschappen, van de Cocof en van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) insluiten. Zo streeft het ernaar om « *de ontwikkeling en de vereenvoudiging van de samenwerkingen* » tussen alle betrokken actoren te structureren.

De prioritaire doelgroep van het Plan zijn de laag gediplomeerde werkzoekenden en de jongeren in overgang, tussen het einde van hun onderwijs cursus en de arbeidsmarkt. Werknemers in omschakeling, personen van vreemde nationaliteit of origine (waaronder de nieuwkomers), langdurige en zeer langdurige werkzoekenden, alsook deze van meer dan 55 jaar, zullen eveneens een specifieke aandacht genieten, in samenhang met de hervorming van de doelgroepen.

Het Plan bestaat uit 39 maatregelen, die zich structureren rond :

- de kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van het opleidingsaanbod tegen 2020 ;
- de operationele tenuitvoerlegging van de afstemmingen Opleiding-Werk, doorheen :
 - de verbetering van de opleidingstrajecten ;
 - de ontwikkeling van de partnerschappen met de operatoren van de FWB, de VGC, het VG en het WG.
- de transversale beleidswerpen inzake opvolging, sturing en governance.

Bijdrage

1. Noodzakelijke vermindering van het aantal overleginstanties op het vlak van « onderwijs - opleiding »

De vereenvoudiging van de overlegplaatsen in de gebieden van de beroepsopleiding en het onderwijs leidt tot een versnippering van de krachten (en is bovendien tijdrovend) en laat het in de meeste gevallen niet toe om tot op de bodem van de dossiers te gaan.

Om een nuttig en doeltreffend overleg te bevorderen, vindt **de Raad** het noodzakelijk om het aantal overleginstanties « onderwijs-opleiding » te rationaliseren, waarbij erop moeten worden gelet dat er geen categorieën van actoren worden uitgesloten.

2. Zonder afbreuk aan het sociaal overleg, in het Plan Opleiding 2020 de rol van de werkgeversfederaties op het operationeel vlak duidelijk weergeven. Men dient de begrippen voorafgaandelijk te definiëren ; wordt een sector als een federatie beschouwd ?

Er ontbreken in het Plan Opleiding 2020 nieuw links, nieuwe synergiën met de economische wereld, gezien de sectorfederaties geen enkele keer worden vermeld, en dit meer bepaald in maatregel 1 (zie lijst van betrokken operatoren). Er ontbreekt een opening vanuit het oogpunt van het beheer van de verhoudingen tussen de bestaande operatoren (opleiding en onderwijs) en de ondernemingen.

De sectorfederaties, maar soms ook ondernemingen of sub-sectoren van sectorfederaties, nemen heel wat initiatieven op het vlak van opleiding. Tevens wensen ze bij de organisatie van de beroepsopleiding te worden betrokken.

De middelen en opdrachten van de federaties zullen bij de besprekingen over de sectorakkoorden worden vastgesteld.

3. In het Plan Opleiding 2020 de behoeften in termen van aantal stageplaatsen in ondernemingen opnemen, die de scholen van het voltijds onderwijs en de CEFA hebben

Het is meer bepaald de bedoeling om concurrentie onder de verschillende bestaande stagevoorzieningen te voorkomen.

4. Algemene governance

Er wordt voorgesteld om de governance-instrumenten, die in de volgende maatregelen zijn vervat, in eenzelfde organisatieschema te verenigen :

- maatregel 6 : ontwikkeling en oriëntatie van het opleidingsaanbod
- maatregel 18 : sectorale partnerschappen en polen
- maatregel 22 : rol van regisseur van BF
- maatregel 23 : de alternerende KMO-opleiding integreren
- maatregel 25 : partnerschap met de wereld van het secundair onderwijs
- maatregel 26 : partnerschap met het onderwijs voor sociale promotie
- maatregel 28 : synergiën op het vlak van de gemeenten

De governance van de beroepsopleiding, met inbegrip van de middenstandsopleiding, zou op het volgende schema kunnen berusten :

	Interprofessioneel			Sectoraal
	gewestelijk	gemeentelijk	gemeenschappelijk	
Strategische programmatie	Uitgebreid BESOC (> opleidingsplan)			Sectorakkoorden
(tactische) Sturing van de voorzieningen	IBEFE - BANSPA (> synergiën)	Unieke overleginstantie W-O	OFFA... Platform Leren	Duaal Sectorale ronde tafels
Operationele tenuitvoerlegging	IBFFP - VDAB (> acties en partnerschappen)	Huizen W-O		Polen W-O

5. Het is noodzakelijk om op een transversale wijze verder te gaan dan een kwantitatief beleid inzake het opleidingsaanbod, in het bijzonder met betrekking tot de stages in de onderneming : de opleidingsvoorziening die zowel de stagiair als de onthaalonderneming wordt voorgesteld, moet vóór alles passen in het kader van een kwaliteitsbenadering, en dit komt in de verschillende maatregelen van het Plan nog niet voldoende tot uiting. In dat opzicht stelt de Raad voor om 3 maatregelen van het ontwerp Plan Opleiding 2020 in te richten : maatregelen 1, 3 en 35

5.1. De persoonlijke omkadering van de onderneming en van de stagiair moet verder worden ontwikkeld (Maatregel 1)

Adequate screening en oriëntatie van de stagiair, informatie over de realiteiten van het beroep, kruising van de competenties van de stagiairs met de vereisten van de functie ...

... Informatie van de onderneming/zelfstandige over de modaliteiten en implicaties van het onthaal van een stagiair, informatie over de rechtstreekse en onrechtstreekse kosten die ermee gepaard gaan, individuele administratieve omkadering bij de ondertekening van de overeenkomst en van de verschillende vereiste aansluitingen (verzekeringen, arbeidsgeneeskunde, sociaal secretariaat), ...

De voorbereiding van een stage vergt tijd. Maar deze coaching van de operator blijft onontbeerlijk voor de goede tenuitvoerlegging en de ontwikkeling van het onthaal van stagiairs in de ondernemingen. Voor **de Raad** zou het promoten van kwantitatieve doelstellingen bij de operatoren, waarbij andere parameters op de achtergrond worden gelaten (uitvalpercentage, evaluatie van de omkadering op basis van de feedback vanwege de stagiair en de onderneming), dit begeleidingswerk in de praktijk ongunstig kunnen beïnvloeden. Een degelijke voorafgaandelijke voorbereiding van de stage, gekoppeld aan een regelmatige opvolging van de operator, blijft een onmisbaar beginsel om de kansen op welslagen en het verlangen van de onderneming om haar onthaalervaring te hernieuwen, te maximaliseren.

5.2. Wanneer de stagiair in de onderneming toekomt, moet hij klaar zijn om zijn beroep aan te leren (Maatregel 5)

Om professionele vaardigheden te verwerven, moet men over een eerste pakket basisvaardigheden beschikken. Heel wat werkzoekenden hebben een lage scholing of onvoldoende taalkennis. Het verwerven van bepaalde transversale vaardigheden, zoals levensvaardigheden, is eveneens belangrijk bij het welslagen van het opleidingstraject van een werkzoekende : 42% van de cursisten vinden de persoonlijke motivatie de belangrijkste factor bij het vinden van werk na de opleiding¹.

De beroepsopleiding rechtstreeks in en door de ondernemingen heeft vooral betrekking op het aanleren van een beroep. Om dit beroep in goede omstandigheden aan te leren, wijst **de Raad** erop dat er voorafgaandelijk aan de opleiding in de beroepsomgeving een minimum aan remediëring en herhaling moet plaatsvinden. Een stagiair die niet juist is voorbereid naar een onderneming sturen, kan enkel leiden tot negatieve situaties, zowel voor de onderneming (tijdverlies, verloren financiële investering), als voor de stagiair (negatieve evaluatie, voortijdige uitval, verlies aan zelfvertrouwen).

5.3. De duur van de stages voor werkzoekenden moet worden « bijgesteld » (Maatregel 35)

Er wordt erkend dat de lengte van de opleiding de waarschijnlijke intrede in de baan op basis van een 'vlug en voortgezet' traject bevordert². Een voldoende lange stage houdt eveneens een ervaring van betere kwaliteit in en stelt, in het bijzonder een kleine onderneming, in staat om de toegangsdrempel tot de voorziening te overschrijden door de kosten te drukken die aan het onthaal van een stagiair zijn verbonden (vooral voor de zelfstandige alleenwerker).

Voor **de Raad** moet het Plan Opleiding 2020 een verlenging van de duur van de stages in de onderneming voor werkzoekenden stimuleren. Zo moet men in het kader van de stages voor werkzoekenden (IBO, stage EWE, enz.) erop toezien dat de lengte van de opleiding met de onderneming eerder wordt overlegd dan wel opgelegd, en dat de maximale opleidingsduur in het kader van het opleidingsprogramma voor bepaalde beroepen wordt verlengd.

Anderzijds is het, in de logica van een afstemming van de stages voor werkzoekenden op de nieuwe generieke doelgroepvoorziening Activa, belangrijk om het opleidingstraject naar werk te beveiligen door een opleidingsduur te stimuleren die voldoende is om toegang tot de voorziening te geven.

6. Om het aanbod te vergroten, in het Plan de elementen benadrukken die het toelaten om een kwaliteitsvol opleidingsaanbod te ontwikkelen, meer bepaald door :

- Voor de betrokken operatoren de noodzakelijke middelen te voorzien, en dit in functie van hun specifieke opdrachten en eigenschappen (onder meer maatregelen 1, 3, 4, 5) ;

¹ Enquête Ulysse, « Le suivi des stagiaires de l'ISP » (2009-2012).

² Studie METICES-ULB, « Analyse des trajectoires des jeunes dans les dispositifs bruxellois francophones d'alternance » (2012-2014).

- In de voorziene kaders innovatie en aanpassing aan de realiteiten op het terrein toe te laten (bijvoorbeeld bepaalde struikelblokken vermijden, zoals bij de instelling van de projecten van de Jongerengarantie waarvan het te starre kader het niet toelaat om de gestelde doelen volledig te behalen)³ (onder meer maatregelen 5 en 7) ;
- Zowel voor wat de sturing van het aanbod als de operationele instelling van partnerschappen betreft, alle betrokken actoren erbij te betrekken, zowel op het sectoraal en/of het lokaal niveau (maatregelen 18 en 28) ;
- Op het kwantitatieve vlak over een volledige monitoring te beschikken om de evolutie van het opleidingsaanbod te volgen (maatregelen 1 tot 3).

7. In 2020 3.000 bijkomende werkzoekenden per jaar vormen om de 20.000 afzonderlijke begunstigen te behalen (Maatregel 1)

“Ter informatie, minstens 2.000 bijkomende werkzoekenden zullen een opleiding krijgen die rechtsreeks tot tewerkstelling zal leiden”.

De Raad meent dat het opportuun zou zijn om in het kader van opleidingen die meer bepaald door Bruxelles Formation worden georganiseerd, ook een module aan te bieden die de toegang tot het beroep vereenvoudigt.

Voorbeeld : Opleidingen BOUW : module ‘bedrijfsbeheer’ die het de leerling toelaat om na het voltooien van de opleiding eventueel als zelfstandige aan de slag te gaan.

8. Gezamenlijke programmatiekader (Maatregel 6)

Volgens **de Raad** vereist de heroriëntatie van het opleidingsaanbod eveneens een kruising tussen de sleutelsectoren en -beroepen en de vereiste scholingsgraad. Voor een groot deel van de Brusselse werkzoekenden, die aanvankelijk zeer laaggeschoold zijn, moeten de opleidingstrajecten in functie van deze twee parameters worden uitgedacht (en niet alleen in functie van de tekorten).

Anderzijds ziet **de Raad** niet wat de volgende 3 transversale domeinen in termen van sectoren en beroepen precies omvatten : de circulaire economie, de sociale economie en de creatieve economie.

Om elke dubbelzinnigheid weg te nemen, zou het raadzaam zijn om in elke mate van het mogelijke een volledige lijst op te maken van de prioritaire sectoren en beroepen, door de betrokken paritaire comités te verduidelijken, alsook de NACE-codes die erop betrekking hebben.

9. Socio-professionele inschakeling van vluchtelingen en nieuwkomers (Maatregel 7)

Het onthaal en de beroepsinschakeling van vluchtelingen en nieuwkomers mobiliseren in de eerste plaats het Agentschap Integratie en Inburgering, de Franstalige onthaalkantoren, Actiris, de OCMW's en de talrijke instellingen voor socio-professionele inschakeling (OISP).

³ De verzuiling van de opdrachten die de Jongeren-actoren, de actoren van de begeleiding en de oriëntatie van werkzoekenden en deze van de opleiding werden toegewezen, werkt maar zeer weinig met Neets.

Specifieke aanpassingen en ontwikkelingen van de huidige voorzieningen zijn onontbeerlijk, in termen van taalopleiding, beroepsoriëntatie, validatie van de competenties en professionele omscholing en vervolmaking.

Wat de taalopleidingen betreft, is het belangrijk om het opleidingsaanbod in het 'Frans vreemde taal' bedoeld voor een analfabeet publiek te vervolledigen met een opleidingsaanbod 'vreemde taal' bedoeld voor personen die in hun eigen taal perfect kunnen lezen en schrijven. Bij gebrek aan een aangepast aanbod worden personen die in hun land van herkomst geschoold zijn te vaak gedwongen om opleidingen voor analfabeten te volgen, die op het pedagogische vlak niet aan hen zijn aangepast...

De Raad stelt voor om een gecoördineerd actieplan uit te werken, dat de actoren van de socio-professionele inschakeling, van het onderwijs voor sociale promotie en van de permanente vorming mobiliseert.

10. Het aantal valideringsbewijzen van bekwaamheden die elk jaar uitgereikt worden, verhogen om tot 2000 bewijzen per jaar te komen, of een stijging van 180% (Maatregel 11)

De erkenning van buitenlandse diploma's zou een prominentere plaats in de Validering van de competenties moeten krijgen. Dit past in het kader van de Strategie 2025, As 2, Pijler 8, waar men het engagement aangaat om de valorisatie van in het buitenland verworven diploma's te verbeteren. Voor **de Raad** is het belangrijk om via deze weg de drempel naar duurzame arbeid voor reeds gekwalificeerde nieuwkomers te verlagen.

11. Certificatie (Maatregel 15)

De kwestie van de certificatie voor de kwalificerende opleidingen is van fundamenteel belang : **de Raad** is voorstander van één enkele vorm van certificatie voor volwassenenopleidingen, buiten het schoolstelsel om, die rechten verleent in termen van baremisering, voortzetting van opleidingstrajecten en toegang tot banen bij de overheid.

12. Ondernemingen in concrete opleidingspartnerschappen mobiliseren via de vereenvoudiging van het gebruik van het alternerend leren, de stages en de opleidingen in de onderneming (Maatregel 19)

Tijdens de WG Stage van de Taskforce die door **de Raad** wordt gestuurd, werden een begeleiding van de ondernemingen (onthaal van stagiairs, administratieve verrichtingen, opmaak van het opleidingsplan vanwege de tewerkstellings- op opleidingsoperatoren), alsook stimuli op het vlak van omkadering (werktijd vrijmaken, productiviteitsverlies compenseren, personeel vormen, ...) en een administratieve vereenvoudiging voorzien.

De invoering van een label voor opleidingsondernemingen, waarvan het doel is om de opleiding in de onderneming ten gunste van de doelgroepen te stimuleren, is ter sprake gekomen. Men moet tot een *win-win* mechanisme komen.

De Raad vindt het van prioritair belang om dit label afhankelijk te maken van het voogdijschap en vraagt dat de, meer bepaald sectorale, sociale partners dit punt grondiger zouden bespreken.

13. Het voogdijschap ontwikkelen : vereenvoudiging van de maatregelen en financiële steun (Maatregel 20)

De kwestie van het voogdijschap, van de competenties van de voogden en van de verschillende omkaderingsmodaliteiten moet grondiger worden besproken (zoals afgesproken tijdens de WG Stage).

De Raad vindt het immers van fundamenteel belang dat de financiële stimuli worden toegekend in functie van welbepaalde omkaderingscriteria, met name inzake de opleiding van de voogden, de opvolging van de opleidingsplannen, de kwaliteit van de opleiding, de verhouding voogden/cursisten, enz.

Ter wille van de samenhang vraagt **de Raad** om deze bespreking gepaard te laten gaan met de bespreking over de invoering van het label voor opleidingsondernemingen.

14. Machtiging van de VDAB (Maatregel 21)

Hoewel deze maatregel inzake machtiging van Actiris bij de VDAB voor de financiering van het luik 'begeleiding van de OISP' ontegenzeggelijk een bekommernis op het vlak van doeltreffendheid en vereenvoudiging oproept, vestigt **de Raad** de aandacht op het belang dat Actiris voor alle Brusselse werkzoekenden de openbare instelling bij uitstek op het vlak van arbeidsbemiddeling blijft.

15. EFP/SFPME (Maatregelen 23 en 38)

De Raad sluit zich op een positieve wijze aan bij het streven om de voorziening van de middenstandsopleiding (EFP/SFPME) beter in het gebied van de beroepsopleiding van werknemers te integreren. Deze integratie, die in het kader van de Strategie 2025 wordt gerealiseerd, moet aansluiten op het gebied van het paritair beheer.

16. Een gezamenlijk instrument ontwikkelen ter opvolging en evaluatie van de overgangen van opleiding naar werk (Maatregel 29)

De Raad dringt erop aan dat het belangrijk is om een gezamenlijk instrument te ontwikkelen om de overgangen van opleiding naar werk op te volgen, in overleg met alle partners, meer bepaald om opvolgingsindicatoren vast te stellen.

*
* *